

2018-05-07

Barn- och ungdomsnämnden

Dnr Bun: 2018/156

Barn- och ungdomsförvaltningens arbete mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier i förskola och skola – Årlig rapport 2018

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsförvaltningens förslag

- 1 Barn- och ungdomsnämnden godkänner rapporten

Ärendet i korthet

Den årliga rapporten om arbetet mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier är en del av barn- och ungdomsförvaltningens systematiska kvalitetsarbete. Rapporten belyser det utvecklingsarbete huvudmannen bedriver i syfte att stödja förskolors och skolors åtgärdande, förebyggande och främjande arbete med frågor som rör kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Utifrån de redovisade uppgifterna dras slutsatser som ligger till grund för att identifiera prioriterade utvecklingsområden som barn- och ungdomsförvaltningen arbetar vidare med under efterföljande verksamhetsår.

Under år 2017 har antalet anmälningar till huvudman om förekomst av kränkande behandling ökat med 145 procent i jämförelse med år 2016. Detta bör framförallt ses som ett resultat av att de nya rutinerna för anmälningsplikten enligt skollagen kap 6 § 10 har implementerats. Antalet anmälningsärenden till myndighet har minskat i jämförelse med föregående år. Järfälla kommun får kritik i lite mer än hälften av alla anmälningsärenden. Ett fåtal enheter utmärker sig när det kommer till att hantera anmälningsärenden. Den centrala förvaltningen behöver därför se över hur uppföljning av anmälningar i LISA samt anmälningsärenden genomförs, både på enhets- och huvudmannanivå. För att stödja skolorna i deras arbete bör rutiner även tas fram för hur och när barn- och ungdomsförvaltningen ska agera i de fall den centrala förvaltningen fått upprepade signaler om upplevda brister i en skola.

Handlingar

- 1 Barn- och ungdomsförvaltningens tjänsteskrivelse, 2018-05-07
- 2 Barn- och ungdomsförvaltningens arbete mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier i förskola och skola – Årlig rapport 2018

Bakgrund

Förskolan och skolan har i uppdrag att förmedla kunskap och värden. Värdegrundsuppdraget har olika dimensioner – dels har barn och elever rättigheter här och nu och dels ska de förberedas för ett framtida liv som aktiva

samhällsmedborgare. I arbetet med värdegrunden ingår att skapa en trygg förskola och skola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Enligt skollagen (2010:800) och diskrimineringslagen (2008:567) ska förskolor och skolor arbeta aktivt och målinriktat för att motverka och förhindra kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Varje förskola och skola genomföra ett fortlöpande arbete i fyra steg; undersöka, analysera, åtgärda samt följa upp och utvärdera. Arbetet ska ske i samverkan med barn och elever, samt med anställda inom verksamheterna. Enheterna ska dokumentera och redovisa varje steg i arbetet i en årlig *Plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier*. Utöver det förebyggande och främjande arbetet ska varje enhet också ha riktlinjer och rutiner för hur verksamheten anmäler, utreder och åtgärdar ärenden som rör kränkande behandling, diskriminering och trakasserier.

I skollagen läggs ett stort ansvar för arbetet mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier på förskolans och skolans huvudman. Huvudmannens uppdrag är att ge skolorna de förutsättningar som behövs för att rektorerna ska kunna fullfölja sitt ansvar att leda och utveckla verksamheten. Huvudmannen ska även säkerställa att enheternas systematiska kvalitetsarbete tas tillvara på huvudmannanivå i syfte att utveckla enheternas verksamhet. Huvudmannen har även ett särskilt ansvar för att skapa ändamålsenliga rutiner för ansvarsfördelningen mellan huvudmannen och skolenheterna när det kommer till rapportering, hantering, dokumentation och uppföljning av det åtgärdande arbetet med kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Funktionen barn- och elevkonsulent inom barn- och ungdomsförvaltningens centrala förvaltning har i uppdrag att representera huvudmannen i frågor som rör förskolans och skolans värdegrundsuppdrag och arbete med kränkande behandling, diskriminering och trakasserier.

Sammanfattning och analys

Sammanlagt för år 2017 har 836 händelser om kränkande behandling rapporterats till huvudmannen, av dessa gäller 748 skola och 88 förskolan. Det är en ökning med 145 procent i jämförelse med föregående år då totalt 341 händelser rapporterades. Anledningen till ökningen är troligen den utbildningssatsning som barn- och ungdomsförvaltningen genomfört under 2016 – 2017 i syfte att säkerställa att kränkande behandling anmäls och följs upp enligt skollagen, kap 6 § 10. Då rutinen att anmäla kränkande behandling i rapporteringssystemet LISA är relativt ny så kvarstår troligen en underrapportering. Huvudmannen bör därför fortsätta arbetet med att erbjuda stöd och information om anmälningsplikten och LISA som incidentrapporteringssystem.

På uppdrag av barn- och ungdomsnämnden inrättade förvaltningen under år 2017 en möjlighet för barn och elever att anmäla mobbning och kränkningar till huvudmannen via en stödtelefon. Under år 2017 har inga barn eller elever använt sig av stödtelefonen. Under 2018 bör barn- och ungdomsförvaltningen intensifiera arbetet med att informera om stödtelefonen innan vidare slutsatser dras.

Antalet anmälningsärenden till Skolinspektionen och Barn- och Elevombudet har minskat från 37 ärenden år 2016 till 26 ärenden 2017. Dock har antalet ärenden ändå ökat i relation till år 2015. Järfälla kommun får kritik i lite mer än hälften av alla anmälningsärenden. Det är vanligtast att ett anmälningsärende handlar om kränkande

behandling, därefter särskilt stöd. Ett fåtal enheter får återkommande hantera anmälningssärenden. För att ytterligare kunna stödja skolorna i deras arbete bör rutiner tas fram för hur och när barn- och ungdomsförvaltningen ska agera i de fall den centrala förvaltningen fått upprepade signaler om upplevda brister i en skola, exempelvis genom klagomål eller Skolinspektionsärenden.

Ett genomgående mönster i samtliga anmälningssärenden är att vårdnadshavare upplever brister i hur skolan kommunicerar och samarbetar med vårdnadshavare. Det har framkommit att skolledare önskar ett större stöd från huvudmannen i svåra situationer när skolornas inställning ifrågasätts och kritiseras av vårdnadshavare som motsätter sig ett samarbete. Förvaltningen bör därför utveckla rutiner för ett utökat stöd till skolor som upplever krävande situationer där samarbetet med föräldrar är ansträngt och inte fungerar konstruktivt.

I nätverket för likabehandlingsamordnare har träffarna under 2017 framförallt handlat om de nya bestämmelserna i diskrimineringslagen. Nätverksträffarna har utvärderats av nätverkets samordnare som då lämnat förslag och synpunkter som ligger till grund för utvecklingsarbete under nästkommande verksamhetsår.

Barnkonsekvensanalys

Likabehandlingsarbete/arbete mot kränkningar handlar om att tillvarata barns och elevers mänskliga rättigheter och om att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter. Utgångspunkten är att skapa verksamheter fria från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling då trygghet är en förutsättning för barns och elevers utveckling och lärande.

Slutsatser

Barn- och ungdomsförvaltningen bör fortsätta arbetet med att erbjuda stöd och information om anmälningssplikten och LISA som incidentrapporteringsystem.

Barn- och ungdomsförvaltningen behöver intensifiera arbetet med att informera om stödtelefonen innan vidare slutsatser dras.

Rutiner bör tas fram för hur och när barn- och ungdomsförvaltningen ska agera i de fall förvaltningen fått upprepade signaler om upplevda brister i en skola, exempelvis genom klagomål eller anmälningssärenden till Skolinspektionen.

Barn- och ungdomsförvaltningen behöver utveckla rutiner för ett utökat stöd till skolor som upplever krävande situationer där samarbetet med föräldrar är ansträngt och inte fungerar konstruktivt. Förvaltningen bör verka för att möta enheternas behov av kompetensutveckling inom området.

Barn- och ungdomsförvaltningen bör, i nära dialog med likabehandlingsnätverkets medlemmar, se över möjligheterna att utveckla nätverkets funktion i syfte att stärka det främjande och förebyggande arbetet på enhetsnivå.

Barn- och ungdomsförvaltningen föreslår att barn- och ungdomsnämnden godkänner rapporten.

Minna Avrin
Barn- och ungdomsdirektör

Christina Dahlin Wibom
Verksamhetschef utveckling och stöd

Maja Stade
Barn- och elevkonsulent

Skickas till
Kommunala och fristående för- och grundskolor